

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства та екології

Кафедра біології та захисту лісу

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

Олійник Євген Олександрович

УДК 331.4:630 (477.42)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Особливості провадження системи управління виробничими ризиками в

ДП «Житомирське ЛГ»

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Є.О. Олійник

Керівник роботи

Ковтун Тетяна Ігорівна

к. с.-г. н., доцент

Житомир – 2021

Висновок кафедри

за результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри

№ від « » 20 р.

Завідувач кафедри

(науковий ступінь, вчене звання)

« » 20 р.

(підпис)

(прізвище ,ім'я, по батькові)**Результати захисту кваліфікаційної роботи**

Здобувач вищої освіти захистив (ла)

(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою

за шкалою ECTS

за національною шкалою

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище ,ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Олійник Є.О. Особливості впровадження системи управління виробничими ризиками в ДП «Житомирське ЛГ». – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 205 – лісове господарство. – Поліський національний університет, Житомир, 2021.

В роботі проаналізовано стан виробничого травматизму на підприємствах лісової галузі України, систему управління охороною праці та ризиками, проблеми безпеки праці, виробничої санітарії, фінансування заходів з охорони праці, а також стан пожежної безпеки в ДП «Житомирське ЛГ». Проведено оцінку стану охорони праці на підприємстві.

К л ю ч о в і с л о в а : охорона праці, виробничі ризики, безпека праці, виробнича санітарія, пожежна безпека.

SUMMARY

Oliynyk Ye.O. Features of implementation of the production risk management system in SE "Zhytomyr LG".- Manuscript qualification work.

Qualification work for the master's degree in specialty 205 – forestry. – Polissia National University, Zhytomyr, 2021.

The paper analyzes the state of occupational injuries at forest enterprises of Ukraine, the management system of labor protection and risks, occupational safety, industrial sanitation, financing of labor protection measures, as well as the state of fire safety in SE "Zhytomyr LH". An assessment of the state of labor protection at the enterprise.

Keywords: labor protection, industrial risks, labor safety, industrial sanitation, fire safety.

ЗМІСТ

Вступ	5
РОЗДІЛ 1. Актуальні проблеми охорони праці на підприємствах лісової галузі України	7
1.1. Огляд стану виробничого травматизму на лісогосподарських підприємствах України	7
1.2. Правові засади охорони праці на лісогосподарських підприємствах України	10
РОЗДІЛ 2. Основи організації охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ»	13
2.1. Характеристика ДП «Житомирське ЛГ»	13
2.2. Система управління охороною праці на підприємстві	17
РОЗДІЛ 3. Проблеми безпеки праці та виробничої санітарії в ДП «Житомирське ЛГ»	21
3.1. Аналіз фінансування комплексних заходів щодо встановлення нормативних умов праці	21
3.2. Створення безпечних умов праці в ДП «Житомирське ЛГ»	24
3.3. Аналіз стану лісогосподарської техніки в ДП «Житомирське ЛГ»	26
3.4. Аналіз стану охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ»	28
3.5. Організація пожежної охорони та гасіння пожеж на підприємстві	30
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю розробки заходів та практичних рекомендацій, які б дозволили покращити стан охорони праці, пожежної безпеки, а також знизити рівень виробничого травматизму, професійної захворюваності на лісогосподарських підприємствах України.

Мета і завдання роботи : вивчити особливості формування системи управління охороною праці та ризиками в ДП «Житомирське ЛГ».

Об'єкт досліджень : параметри стану охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ».

Предмет досліджень: зміни основних показників стану охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ».

Методи дослідження: спрощена методика оцінки стану охорони праці на підприємстві, метод узагальнення (при вивченні системи управління охороною праці), метод статистичного аналізу (при обробці вхідних статистичних даних).

Перелік публікацій автора за темою дослідження:

1. Олійник Є.О. Аналіз стану охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ». *Екологія. Наука. Практика – 2021*: матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Житомир, 21 травня 2021 р. Житомир, 2021. С. 95-96 .
2. Ковтун Т.І., Олійник Є.О. Рівень виробничого травматизму на лісогосподарських підприємствах України. *Сучасні проблеми лісового господарства та екології. Шляхи вирішення*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Житомир, 7-8 жовтня 2021 р. Житомир, 2021. С. 84-86.
3. Ковтун Т.І., Олійник Є.О. Фінансування комплексних заходів щодо встановлення нормативних умов праці в ДП «Житомирське ЛГ» *Ліс, наука, молодь*: матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Житомир, 24 листопада 2021 р. Житомир, 2021. С. 109-110.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що проведений аналіз основних показників та оцінка стану охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ» дозволяє розробити практичні рекомендації по удосконаленню організації охорони праці та формуванню ефективної системи управління охороною праці та ризиками на лісогосподарських підприємствах України.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота містить титульний аркуш, анотацію, зміст, вступ, три розділи основної частини, в яких викладені основні результати досліджень, висновки та пропозиції, список використаних джерел. Основний текст дипломної роботи становить 31 сторінку. В роботі розміщено 10 таблиць, 2 рисунки. Список використаних джерел містить 41 найменування.

РОЗДІЛ 1.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЛІСОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

1.1. Огляд стану виробничого травматизму на лісгосподарських підприємствах України

Створення безпечних умов праці є одним із пріоритетних напрямів діяльності лісгосподарських підприємств України. Сучасний етап проведення такої роботи характеризується переходом на європейські стандарти, основою яких є своєчасне виявлення всіх можливих виробничих ризиків та максимальне попередження їх негативної дії на працівників [12]. Як відомо, об'єктивною характеристикою стану охорони праці є рівень виробничого травматизму на підприємстві, в галузі, державі.

Метою дослідження було проведення аналізу виробничого травматизму на лісгосподарських підприємствах України за період 2018-2020 років в порівнянні із динамікою таких показників по Україні в цілому. Для проведення досліджень користувались статистичними даними, наведеними на сайтах Державної служби України з питань праці [5] та Фонду соціального страхування України [41].

Аналіз статистичних даних виявив наступне (табл.1.1.). Протягом досліджуваного періоду спостерігається значне зростання (38,3%) загальної кількості нещасних випадків на підприємствах України. Також відмічено зростання кількості нещасних випадків із смертельними наслідками, але воно не є таким стрімким (12,3%).

Водночас на підприємствах лісової галузі зафіксовано зниження кількості нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, на 39,1% у 2020 році в порівнянні з 2018 роком. Крім того, звертає на себе увагу зниження майже удвічі (89,2%) частки нещасних випадків на підприємствах галузі в порівнянні

Таблиця 1.1.

**Кількість нещасних випадків на виробництві по Україні та
на лісогосподарських підприємствах за період 2018-2020 років**

Показники	2018	2019	2020	+/- 2020 до 2018, %
Загальна кількість нещасних випадків на виробництві по Україні:	4805	4394	6646	+38,3
- в т.ч. смертельних	350	410	393	+12,3
Кількість нещасних випадків на підприємствах АПК (в т.ч. лісове господарство):	338	337	243	-39,1
- в т.ч. смертельних	51	65	45	-13,3
Відсоток від загальної кількості травм:	7,0	7,6	3,7	-89,2
- в т.ч. смертельних	14,6	15,9	11,5	-26,9

із їх загальною кількістю по Україні. Разом з тим, частка нещасних випадків із смертельними наслідками залишається високою, незважаючи на її зниження на 26,9% протягом досліджуваного періоду.

Крім того, було виявлено, що найбільш поширеними причинами настання виробничих травм є організаційні (в середньому, 62,1% всіх травм за 2018-2020 роки сталося з цих причин), в тому числі через невиконання вимог інструкцій з охорони праці виникло 32,5% травм. (Табл.1.2.)

Через психофізіологічні причини сталося, в середньому, 18,6% виробничих травм. Технічні фактори стали причинами, в середньому, 10,5% травм. Впродовж досліджуваного періоду найбільш травмонебезпечними

Таблиця 1.2.

Найбільш поширені причини та види подій, що призвели до нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, протягом 2018-2020 років (у відсотках до загальної кількості)

Показники	2018	2019	2020	Середнє значення
Причини нещасних випадків:				
-Організаційні причини	66,8	66,8	52,7	62,1
в т. ч., невиконання вимог інструкцій з охорони праці	35,2	36,9	25,3	32,5
-Психофізіологічні причини	20,9	18,4	16,6	18,6
-Технічні причини	12,3	11,9	7,4	10,5
Види подій, що призвели до нещасного випадку:				
-Падіння потерпілих під час руху	-	21,2	11,2	16,2
-Дія рухомих частин обладнання	-	12,1	6,3	9,2
-Падіння з висоти	-	8,4	4,8	6,6
-Дорожньо-транспортні пригоди	-	7,8	4,8	6,3

подіями, що призвели до нещасних випадків, були: падіння потерпілих під час пересування (16,2% випадків); дія рухомих деталей обладнання (9,2%); падіння потерпілих з висоти (6,6%) та дорожньо-транспортні пригоди (6,3%).

Слід відзначити, що структура найбільш травмонебезпечних причин та подій, що призвели до нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, на підприємствах лісової галузі України подібна до загальнодержавних показників. Так, найбільш численними подіями, що призвели до виробничих травм, на лісгосподарських підприємствах України були: падіння дерев, гілок, колод під час лісосічних робіт; сортування та навантаження готової сировини; падіння з кузова автомобіля під час обміру завантаженої лісопродукції. Крім

того, найбільша кількість виробничих травм сталась з працівниками лісгоспів, що працюють на посадах лісорубів, лісничих, стропальників, водіїв автотранспортних засобів.

Отже, встановлено, що протягом 2018-2020 років стан виробничого травматизму на лісгосподарських підприємствах України покращився. Під час розробки планів робіт із профілактики виробничого травматизму слід звернути увагу на заходи, що сприятимуть зниженню частки нещасних випадків із смертельними наслідком.

1.2. Правові засади охорони праці на лісгосподарських підприємствах України

Концепція забезпечення працівникам безпечних умов роботи була сформульована в статті 7 Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права (1966 р.), який Україна ратифікувала в 1973 році [21]. Даний документ дає визначення права кожної людини на сприятливі умови праці, зокрема на умови роботи, що відповідають вимогам безпеки та гігієни, відпочинок, обмеження робочого часу та оплачувану відпустку та додаткову винагороду за святкові дні. Реалізація основних прав у сфері праці є однією з головних стратегічних цілей Міжнародної організації праці та знайшла відображення у запровадженій 1999 році Концепції гідної праці (Decent Work), що містить в собі вимоги безпеки на виробництві [17].

Конституція України визначила трудові права громадян, які є нормами прямої дії, і це, зокрема, право на безпечні та здорові умови праці [19].

Законодавство України про охорону праці включає, зокрема, Конституцію України, Кодекс законів про працю України [13], Закон України «Про охорону праці» [31], Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [30] та прийняті на їх основі нормативно-правові акти.

Основним законодавчим актом, що реалізує права працівників на охорону життя і здоров'я у процесі праці, на безпечні та здорові умови праці, регулює за участю певних органів державної влади відносини між роботодавцем та працівником стосовно питань безпеки та гігієни праці, виробничого

середовища і встановлює порядок організації діяльності в галузі охорони праці в Україні, є Закон України «Про охорону праці» [31]. Розділ VI Закону України «Про охорону праці» визначає досить складну систему державного управління охороною праці, яка була сформована та достатньо ефективна в умовах планово-адміністративної економіки. Системою передбачено жорсткий регуляторний вплив органів державного управління на роботодавців для реалізації принципів державної політики з питань охорони праці.

Основним нормативно-правовим актом, яким на сьогоднішній день регулюється питання охорони праці на лісогосподарських підприємствах, є наказ Держнаглядохоронпраці України від 13.07.2005 № 119 «Про затвердження Правил охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16.11.2007 за № 1276/14543. Правила визначають вимоги з охорони праці, які поширюються на суб'єкти господарювання, що займаються науково-дослідною діяльністю, здійснюють лісовпорядкувальні та вишукувальні роботи, створюють лісові культури та здійснюють догляд за ними, проводять роботи із захисту лісів від пожеж, шкідників та хвороб, проводять будівництво і експлуатацію лісових доріг, виконують лісосічні, лісотранспортні та лісоскладські роботи, займаються заготівлею живиці та пневого осмолу, здійснюють лісопиляння та іншу первинну переробку заготовленої деревини, виконують роботи в малій лісохімії [27].

Разом з цим, на державних лісогосподарських підприємствах активно впроваджується система охорони праці на основі ризик-орієнтованого підходу, основні вимоги до якої визначені ДСТУ ОHSAS 18001:2010 «Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги» [10]. Система управління охороною праці та ризиками (далі – СУОПР) створюється з метою забезпечення охорони життя, здоров'я та безпеки працівників, тимчасових працівників, персоналу підрядника на тих робочих місцях, де дозволено перебувати даним категоріям працівників.

У 2018 році Кабінетом Міністрів України прийнято Концепцію реформування системи управління охороною праці в Україні (далі – Концепція). Концепцією визначено принципи, основні напрями та завдання створення системи організації охорони праці в Україні, що ґрунтується на ризик-орієнтованому підході для забезпечення впровадження стандартів Європейського Союзу [32].

На лісогосподарському підприємстві організація робіт з охорони праці включає наступні напрями:

- планування робіт з охорони праці на різні періоди;
- розробка та затвердження необхідних нормативних актів з охорони праці;
- розробка та впровадження заходів безпеки та гігієни праці на всіх робочих місцях;
- створення та функціонування дієвої СУОПР,
- моніторинг та вимірювання показників стану охорони праці,
- систематичне проведення внутрішнього аудиту щодо ефективного функціонування системи управління охороною праці та ризиками;
- постійний аналіз показників стану охорони праці.

Система управління охороною праці та ризиками функціонуватиме ефективно в разі виконання зобов'язань на всіх рівнях: починаючи від Держлісагентства та закінчуючи структурними підрозділами лісогосподарських підприємств.

Отже, з метою організації роботи з охорони праці на лісогосподарських підприємствах України розроблена та впроваджена система взаємопов'язаних законодавчих та інших нормативних актів, що регламентують всі аспекти такої діяльності. Також, починаючи з 2018 року, на підприємствах лісової галузі формується система управління охороною праці та ризиками, що ґрунтується на ризик-орієнтованому підході.

РОЗДІЛ 2.

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ДП «ЖИТОМИРСЬКЕ ЛГ»

2.1. Характеристика ДП «Житомирське ЛГ»

ДП «Житомирське лісове господарство» розташоване в центральній частині Житомирської області. Держлісгосп організовано в 1936 році на базі колишнього ліспромхозу. Перше лісовпорядкування на території лісгоспу було проведено в 1860 році в лісах Корабельної лісової дачі, яка належить нині до Корабельного лісництва. Дослідні роботи в лісах Корабельної лісової дачі проводили в різні часи такі вчені як А.А. Хитрово, Г.Ф. Морозов, Б.А. Щустов, А.Б. Жуков, В.В. Огієвський, М.М. Орлов, П.С. Погребняк, Д.Д. Лавриненко.

В 1894 році впорядковуються Пилипівське та Тригирське лісництва, а в 1914 році – Левківське, Богунське та Станишівське. В 1936 році, коли був створений лісгосп, до його складу входило 6 лісництв: Корабельне, Тригирське Богунське, Станишівське, Левківське та Пилипівське.

Лісогосподарське підприємство було створене з метою провадження державної політики розвитку лісового господарства; захисту та охорони лісу; заготівлі лісогосподарської продукції з метою отримання прибутку та задоволення потреб споживачів в матеріалах та послугах та здійснення комплексу заходів щодо збереження та відновлення лісів.

Лісове господарство в ДП «Житомирське ЛГ» ведеться на площі 38823,0 га. Вкриті лісовою рослинністю землі займають площу 35170,7 га. За видовим складом хвойні насадження зростають на площі, що становить 40,6% вкритих лісовою рослинністю земель; твердолистяні породи займають 39,1%; інші породи – 20,3%. Середній розмір лісокористування з 1 га лісових земель складає 3,9 м³, а середній приріст становить 4,4 м³.

Організаційна структура ДП «Житомирське ЛГ» зображена на рис.2.1.

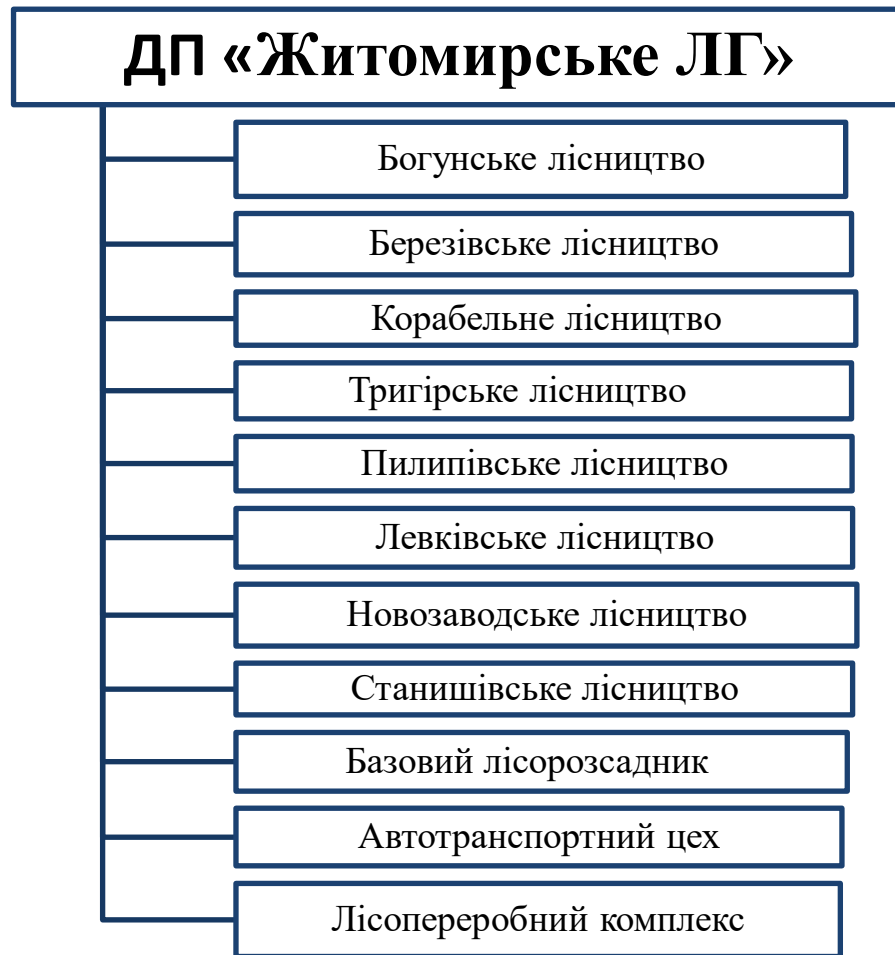

Рис 2.1. Організаційна структура ДП «Житомирське ЛГ»

Одним із пріоритетних напрямів господарської діяльності лісгоспу є лісовідновлення. Відтворення лісів проводять на неокритих лісовою рослинністю ділянках та на зрубках ревізійного періоду. Із 2093,9 га таких категорій земель потребують лісовідновлення 2036,3 га. З усієї площі таких ділянок лісовідновлення шляхом природного поновлення здійснюється на площі 348,2 га. На решті площ (1688,1 га) високопродуктивні ліси створюються шляхом штучного лісовідновлення.

Протягом останніх років в лісгоспі зростають обсяги робіт по вирощуванню садивного матеріалу основних лісоутворюючих порід із закритою кореневою системою. Це сприяє проведенню лісокультурних робіт на сучасній основі. Зокрема, були закуплені касети Шведської компанії ВСС для вирощування сіянців стандартних характеристик. На підприємстві функціонують 3 сучасні теплиці площею 0,15 га, обладнані системами

туманного поливу сіянців. Це дало змогу в 2021 році створити на площі більше 100 га лісові культури із закритою кореневою системою.

Ще одним важливим напрямком діяльності ДП «Житомирське ЛГ» є будівництво за власні кошти лісогосподарських доріг на території Березівського та Корабельного лісництв. Це сприятиме впровадженню екологічно безпечних технологій, забезпеченню транспортної доступності деяких лісових масивів, збільшенню обсягів вивезеної лісопродукції. Загальний запас насаджень в напрямку нової дороги становить 285 тис. м³. Також така лісогосподарська дорога дозволить з'єднати села Тетерівку, Бондарці та Березівку.

Лісопереробний комплекс лісгоспу – важливий структурний підрозділ, що здійснює первинну обробку деревини. За рік комплекс обробляє 34 тис. м³ деревини хвойних порід. Основними видами продукції є: обрізні та необрізні пиломатеріали, штахетник, заготовки, дрова колоті. Більша частина продукції реалізується населенню, транспортним установам, будівельним організаціям, сільськогосподарським підприємствам. Відходи переробки (дров'яні відходи та тирса) використовують з метою опалення сушильних камер та цехів. В 2018 році потужність лісопереробного комплексу збільшилась на 66% в порівнянні з 2017 роком.

Також в лісгоспі здійснюється заготівля другорядних лісових матеріалів на основі виданих лісових квитків на території Тригірського, Левківського, Станишівського, Пилипівського лісництв. Зокрема, заготовлюються наступні види лісових ресурсів: лепеха корінь, полинь трава, сосна бруньки, деревій, перстач, липа цвіт, чебрець трава, чорниця пагони, цмин пісковий, горобина чорноплідна, бузина цвіт, кропива листя, малина листя. Так, в 2021 році були видані лісові квитки на дозволений обсяг використання 22000 кг сировини на загальну суму 12200 грн. Крім того, у 2021 році видано лісові квитки ПрАТ Ліктрави на заготівлю лікарської сировини у Тригірському, Левківському та Березівському лісництвах у кількості 7000 кг загальною сумою 4200,0 грн [9].

Характеристика управлінського персоналу ДП « Житомирське ЛГ» наведена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Характеристика управлінського персоналу ДП « Житомирське ЛГ»

№ з/п	Посада	Необхідна освіта	Фактична освіта
1.	Директор	вища	вища
2.	Головний лісничий	вища	вища
4	Головний економіст	вища	вища
5	Головний інженер	вища	вища
6	Інженер з охорони праці	вища	вища
7	Інженер з лісового господарства	вища	вища
8	Головний бухгалтер	середня спеціальна	вища
9	Бухгалтер 1 категорії	середня спеціальна	вища
10	Інспектор з кадрів	вища	Середня спеціальна

Серед управлінського складу значна частка працівників має вищу освіту. Це свідчить про високий рівень первинної підготовки управлінських кадрів.

Варто відмітити, що на підприємстві існує проблема плинності кадрів, що дозволяє особам, які займаються підбором персоналу, заплющувати очі на кваліфікаційний рівень претендентів на посаду, тобто до штату зараховують майже всіх охочих.

Отже, господарська діяльність ДП «Житомирське ЛГ» характеризується різноманітністю та складністю. Внаслідок цього різні категорії працівників лісгоспу потребують створення відповідних нешкідливих нормативних умов

праці. Для цього необхідно організувати належним чином роботу з охорони праці як на рівні лісгоспу в цілому, так і в окремих структурних підрозділах.

2.2. Система управління охороною праці на підприємстві

Організація роботи з охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ» розпочинається із створення системи управління охороною праці та ризиками (СУОПР) у відповідності до статті 13 Закону України «Про охорону праці». Під СУОПР ми розуміємо сукупність керівних органів підприємства, що спрямовують свою діяльність на створення безпечних умов праці на кожному робочому місці (рис.2.2.).

Слід відзначити, що СУОПР в лісгоспі створена як окрема та рівноправна підсистема в рамках єдиної системи управління (менеджменту) на підприємстві. Це, по-перше, дозволяє більш ефективно вирішувати питання створення безпечних умов праці та, по-друге, забезпечує свою привабливість для іноземних інвесторів, так як відповідає світовим стандартам і є гарантом мінімізації виробничих аварій, виробничих травм та професійних захворювань на підприємстві.

Створення СУОПР складається з кількох етапів:

- визначення об'єкта та мети управління;
- визначення заходів та засобів щодо організації такої роботи;
- визначення основних функцій управління;
- побудова відповідної організаційної структури;
- розробка та затвердження відповідних нормативних актів.

З метою створення СУОПР в лісгоспі розроблено та діє власне Положення про систему управління охороною праці в ДП «Житомирське ЛГ», в якому відображені всі етапи створення даної системи. Крім того, в Положенні висвітлені головні завдання СУОПР. До них, зокрема, належать:

- пропаганда серед працівників питань охорони праці;
- навчання всіх працівників безпечним прийомам праці;

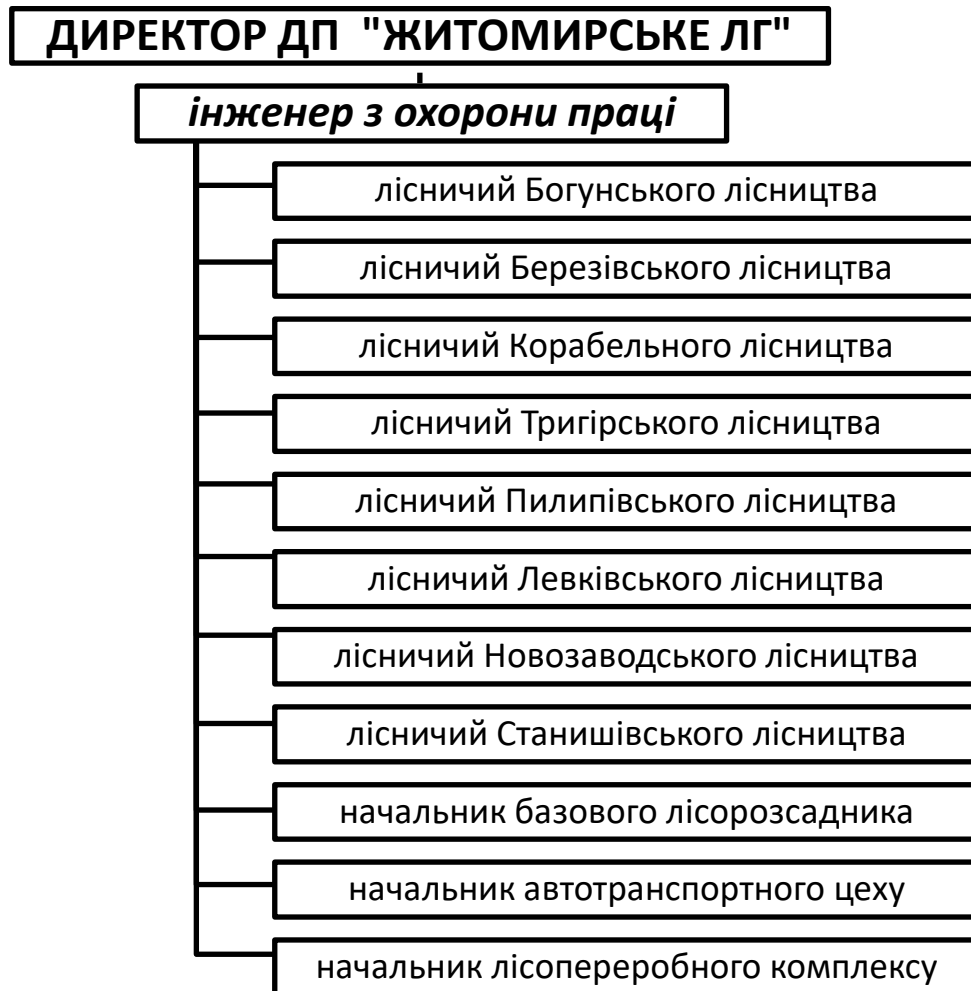

Рис.2.2. Система управління охороною праці та ризиками (СУОПР) в ДП «Житомирське ЛГ»

- неухильне дотримання вимог безпеки виробничих процесів та виробничого обладнання;
- створення нормативних санітарно-гігієнічних умов праці;
- забезпечення працівників лісгоспу засобами захисту відповідно до встановлених норм;
- організація нормативного режиму праці та відпочинку.

Наступним етапом організації роботи з охорони праці в лісгоспі є створення служби охорони праці. Основним нормативним документом, що регламентує створення такої служби на підприємстві, є Типове положення про службу охорони праці (затв. від 15.11.2004 № 255) [38]. На основі Типового положення в лісгоспі розроблено та затверджено власне Положення про службу охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ», в якому визначаються повноваження

та права спеціалістів даної служби. На підприємстві службу з охорони праці представляє інженер з охорони праці (рис. 2.2.).

Слід відзначити, що інженер з охорони праці має досить широкі повноваження. Так, він має право зупиняти роботу окремих працівників, виробничих та структурних підрозділів, якщо створилась ситуація, що загрожує життю та здоров'ю працівників. На жаль, даним правом спеціаліст з охорони праці не завжди користується.

Важливим етапом роботи в межах функціонування системи управління охороною праці та ризиками є укладання колективного договору. В ДП «Житомирське ЛГ» укладено колективний договір між трудовим колективом лісгоспу (в особі профспілкової організації) та адміністрацією підприємства (в особі директора лісгоспу) на термін 3 роки. Договір визначає основні напрями забезпечення виробничої діяльності працівників підприємства. Зокрема, особливості режиму праці та відпочинку різних категорій працівників; порядок оплати праці; соціальне, медичне, житлове забезпечення працівників. Важливим розділом колективного договору є розділ «Охорона праці». В ньому намічаються пріоритетні заходи, що сприятимуть створенню нормальних умов праці для працівників підприємства протягом періоду дії колективної угоди. Водночас, договір містить комплексні заходи з охорони праці з їх фінансовим обґрунтуванням, що плануються виконати в лісгоспі з метою поліпшення умов праці працівників лісгоспу.

Ще одна складова успішного функціонування системи управління охороною праці – підготовка та затвердження нормативно-правових актів з охорони праці підприємства. Слід відзначити, що така робота складає значну частину робочого часу інженера з охорони праці, адже таких документів в лісгоспі достатньо багато.

Дослідженнями встановлено, що в лісгоспі створена ефективна система управління охороною праці та ризиками. Крім того, в роботі з організації охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ» приймають участь керівники всіх виробничих підрозділів, а не тільки директор та інженер з охорони праці. Крім

того, в цій роботі задіяні всі працівники підприємства без винятку. Цей факт є однією із складових ефективної організації охорони праці на підприємстві.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ ТА ВИРОБНИЧОЇ САНІТАРІЇ В ДП «ЖИТОМИРСЬКЕ ЛГ»

3.1. Аналіз фінансування комплексних заходів щодо встановлення нормативних умов праці

Важливою складовою роботи з охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ» є планування такої роботи на різні періоди часу. Зокрема, в лісгоспі складений перспективний план заходів щодо забезпечення безпеки праці на період до п'яти років. В разі виникнення необхідності (наприклад, для ліквідації наслідків виробничої аварії) складаються оперативні плани робіт з охорони праці. Основним видом планування з охорони праці є річний план комплексних заходів щодо встановлення нормативних умов праці для працівників лісгоспу. Такий план є складовою частиною колективного договору, який щорічно затверджується зборами трудового колективу підприємства. Характерною особливістю даного плану є обов'язкове складання кошторису запланованих робіт.

Аналіз фінансування комплексних заходів щодо встановлення нормативних умов праці в ДП «Житомирське ЛГ» за період 2018– 2020 років виявив наступне (табл.3.1.). За останні три роки фінансування заходів з охорони праці мало хвилеподібний характер. Найнижчим цей показник був в 2020 році (441,9 тис. грн); найвищим – в 2019 році (571,9 тис. грн). Комплексними заходами, на які протягом досліджуваного періоду було витрачено найбільше коштів, виявились: забезпечення працівників засобами індивідуального захисту згідно існуючих нормативів (відповідно, 40,9%, 26,9% та 25,4% від загальних розмірів витрат); механізація важких робіт (відповідно, 16,7%, 13,4% та 42,1%) та забезпечення безпеки виробничого обладнання (відповідно, 12,7%, 22,3% та 1,7%). Варто відмітити, що найбільш рівномірно протягом 2018-2020 років

фінансувалось придбання засобів індивідуального захисту. Зростання інших витрат здійснювалось у разі необхідності проведення певних заходів або придбання необхідних технічних засобів.

Таблиця 3.1.

**Аналіз фінансування комплексних заходів щодо встановлення
нормативних умов праці
в ДП «Житомирське ЛГ» за період 2018– 2020 років**

Найменування заходів	Вартість робіт, тис. грн					
	2018		2019		2020	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Механізація та автоматизація робіт	87,3	16,7	76,4	13,4	186,0	42,1
Захист працівників від ураження електричним струмом	12,7	2,4	11,8	2,1	27,3	6,2
Безпечне виконання висотних робіт	3,1	0,6	1,7	0,3	-	-
Безпека виробничого обладнання	66,4	12,7	127,4	22,3	7,7	1,7
Безпека систем вентиляції	11,2	2,1	16,8	2,9	4,8	1,1
Безпека системи освітлення приміщень	14,1	2,7	19,6	3,4	-	-
Безпека системи кондиціонування повітря, а при виконанні робіт на відкритому повітрі – пристроїв для обігріву працівників	12,7	2,4	21,6	3,8	-	-
Обладнання санітарно-побутових, виробничих приміщень та робочих місць	25,7	4,9	82,1	14,3	30,6	6,9
Зменшення негативного впливу небезпечних та шкідливих виробничих факторів	12,4	2,4	17,9	3,1	-	-

Проведення організаційно-методичних заходів, в т. ч. аудиту з охорони праці та атестації робочих місць	-	-	-	-	13,8	3,1
Проведення навчання працівників з питань охорони праці	44,9	8,6	34,8	6,1	49,0	11,1
Забезпечення засобами індивідуального захисту згідно існуючих нормативів	214,1	40,9	154,0	26,9	112,5	25,4
Забезпечення певних категорій працівників, лікувально-профілактичного харчуванням	1,7	0,3	1,4	0,2	3,5	0,8
Проведення медичних оглядів	16,1	3,1	6,4	1,1	6,7	1,5
Всього	522,4	100	571,9	100	441,9	100

Крім того, систематично та в повному обсязі фінансувались роботи по забезпеченню безпеки систем освітлення, кондиціонування, опалення виробничих приміщень. Це дозволяє створювати сприятливі умови праці для працівників лісгоспу. Також на підприємстві систематично виділяються кошти для проведення таких організаційно-методичних заходів як, атестація робочих місць; аудит з охорони праці; навчання працівників безпечним прийомом праці; проведення медичних оглядів окремих категорій працівників; придбання необхідної літератури та нормативних документів з охорони праці тощо.

Далі досліджувалась відповідність рівня фінансування охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ» протягом 2018– 2020 років вимогам Закону України «Про охорону праці». Як відомо, згідно статті 19 Закону, для підприємств, різних форм власності, витрати на охорону праці повинні становити не менше 0,5 відсотка від фонду оплати праці за попередній рік [31]. Встановлено, що фактичні витрати на охорону праці в ДП «Житомирське ЛГ» значно

перевищують регламентований Законом України «Про охорону праці» рівень фінансування охорони праці (табл.3.2.).

Таблиця 3.2.

Відповідність рівня фінансування охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ» за період 2018– 2020 років вимогам закону України «Про охорону праці»

Показники	2018	2019	2020
Фонд заробітної плати, тис. грн.	34120	36029	37954
0,5 відсотка від фонду оплати праці, тис. грн..	170,6	180,1	189,7
Витрати на охорону праці, тис. грн.	522,4	571,9	441,9
Витрати на охорону праці в розрахунку на одного працівника, тис. грн	1,46	1,67	1,34
Відповідність вимогам закону	відповідає	відповідає	відповідає

Водночас, у змінах витрат на охорону праці в розрахунку на одного працівника чіткої тенденції не простежується. Вони суттєво знижуються в 2020 році, незважаючи на зменшення середньосписочної кількості працюючих на підприємстві.

Отже, в період 2018-2020 років в ДП «Житомирське ЛГ» фінансування заходів з охорони праці здійснювалось належним чином, у відповідності до Закону України «Про охорону праці».

3.2. Створення безпечних умов праці в ДП «Житомирське ЛГ»

З метою вивчення особливостей створення безпечних умов праці в ДП «Житомирське ЛГ» були проаналізовані наступні показники: забезпеченість

працівників лісгоспу засобами індивідуального захисту та стан лісгосподарської техніки в структурних підрозділах підприємства.

Згідно з нормами безплатної видачі спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту для працівників деревообробної промисловості [22] і фактична наявність на підприємстві, відповідає цим нормам. Проаналізувавши дані з таблиці 3.3., ми бачимо що підприємство має в наявності такі види індивідуального захисту як: спецодяг, спецвзуття, захисні щитки, запобіжні пояси, захисні каски, респіратори. Все це призначене для комфортних умов праці та захисту життя і здоров'я працівників, які займаються заготівлею лісової продукції. Також, з даних таблиці 3.3., можна побачити що фактична наявність на підприємстві в повній мірі відповідає нормам.

Таблиця 3.3.

**Забезпечення засобів індивідуального захисту працівників ДП
«Житомирське ЛГ»**

Безкоштовні засоби індивідуального захисту, які видаються працівникам	Згідно з нормами	Фактично
спецодяг	56	56
спецвзуття	56	56
захисні щитки	50	50
захисні окуляри	-	-
запобіжні пояси	8	8
захисні каски	30	30
респіратори	42	42
протигази	-	-
діелектричні рукавиці	-	-

3.3. Аналіз стану лісогосподарської техніки в ДП «Житомирське ЛГ»

Наступним етапом роботи був аналіз стану лісогосподарської техніки в «Житомирське ЛГ». Були проаналізовані наступні показники: наявність, вікова структура, потужність тракторів та автомобілів, лісозаготівельної техніки. Результати аналізу подані в таблицях 3.4. та 3.5. Провівши аналіз вікової структури тракторів МТЗ-82,80,50, ЮМЗ-6, Білорусь-82.1, встановлено: що середній вік техніки складає 10 і більше років. Але порівнюючи вікову структуру з середніми віковими показниками експлуатації техніки, зробили висновок що вся техніка в задовільному стані, і повністю придатна для різних видів робіт, а також не є потенційно небезпечною для працюючих на ній робітників. А також підприємство намагається кожного року оновлювати і купувати нові одиниці техніки.

Таблиця 3.4.

Наявність та вікова структура тракторів в ДП «Житомирське ЛГ»

станом на 01.01.2021 року

Марка	Кількість (%)	до 3-х років(%)	3-5 років(%)	5-8 років(%)	8-10 років(%)	більше 10 років(%)
МТЗ-82-80-50	11(100)	1(8)	2(19)	3(28)	1(8)	4(37)
ЮМЗ-6	1(100)	-	-	-	-	1(100)
Білорусь-82.1	2(100)	2(100)	-	-	-	-
ВСЬОГО	14(100)	3(22)	2(15)	3(22)	1(5)	5(36)

Також було проведено аналіз кількості та потужності автомобілів і тракторів в ДП «Житомирське ЛГ»(табл.3.5.).

Таблиця 3.5.

Кількість одиниць та потужність техніки в ДП «Житомирське ЛГ» станом на 01.01.2021 року

Марка механізму	Кількість одиниць	Потужність однієї к.с.	Потужність всього к.с.	Потужність кВт.
АВТОМОБІЛІ				
УРАЛ-4320	3	210	630	463,37
ЗІЛ-ІЗІ	7	150	1050	772,29
ЗІЛ-ІЗО	2	150	300	220,65
Камаз 4310, 5320, 5511	2	210	420	308,91
УАЗ-469	1	85	85	62,52
ВАЗ-2121	5	77	385	283,17
ВСЬОГО	20	882	2870	2110,91
ТРАКТОРИ				
ЮМЗ-6	1	50	50	36,78
МТЗ-82	3	80	240	176,52
Беларусь-82.1	2	21	42	30,89
МТЗ-50	1	50	50	36,78
МТЗ-80	7	75	525	386,14
Всього	14	276	857	630,33

Усього автомобільної техніки на підприємстві 20 одиниць, з них: УРАЛ-4320(3), ЗІЛ-ІЗІ(7), Камаз4310,5320,5511(2), УАЗ-469(1), ВАЗ-2121(5). Результати аналізу подані в таблиці 3.5. Потужність техніки вираховувалась для кожної одиниці техніки окремо, загалом, а також переведена в кіловати для більш точнішого порівняння з нормами . Такий самий аналіз був проведений і для тракторної техніки.

Висновок: потужність даних агрегатів відповідає роботам, для яких вони призначені, а також забезпечує якісну та високо продуктивну роботу в лісозаготівельній справі. Даний аналіз був проведений щоб переконатись в тому що лісозаготівельна техніка є цілком працездатною, і повністю придатною для експлуатації.

3.4. Аналіз стану охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ»

Важливою складовою організації охорони праці на лісгосподарському підприємстві є об'єктивна оцінка стану охорони праці та його динаміки. Адже від цього залежить точність та успішність перспективного та поточного планування робіт з охорони праці та їх подальшого виконання. З метою оцінки стану охорони праці на підприємстві проводять аналіз якомога більшої кількості показників. Зокрема, аналізуються показники виробничого травматизму, результати атестації робочих місць, ефективність проведення навчання та інструктажів з безпеки праці тощо.

Мета дослідження – оцінка стану охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ» за період 2018-2020 років. При проведенні досліджень використовували спрощену методику оцінки стану охорони праці [2]. При цьому стан охорони праці оцінюється за допомогою узагальненого коефіцієнту рівня охорони праці підприємства ($K_{оп}^п$), який є середнім арифметичним коефіцієнтів рівня охорони праці ($K_{оп}^п$), що підраховані по всіх структурних підрозділах лісгоспу. Всі коефіцієнти розраховуються в частках одиниці. При $K_{оп} = 1$ робота з охорони праці вважається успішною.

З метою розрахунку коефіцієнтів рівня охорони праці в основних структурних підрозділах ДП «Житомирське ЛГ» були проаналізовані наступні матеріали: журнали реєстрації інструктажів з охорони праці; журнали триступеневого контролю охорони праці; технічні паспорти до виробничого обладнання, транспортних засобів; колективний договір; приписи органів Держпраці; акти розслідування нещасних випадків (форма Н-1); форми звітності лісгоспу про стан умов та безпеки праці тощо [9].

Наступним етапом роботи було обчислення по кожному структурному підрозділу коефіцієнту рівня дотримання правил охорони праці (K_d); коефіцієнту технічної безпеки обладнання ($K_б$) та коефіцієнту виконання планових робіт з охорони праці ($K_{впр}$). Узагальнений коефіцієнт рівня охорони

праці даного структурного підрозділу ($K_{оп}^{п}$) розраховувався як середнє арифметичне суми трьох вищевказаних коефіцієнтів (табл.3.6.).

Таблиця 3.6.

**Узагальнені коефіцієнти рівня охорони праці
в ДП «Житомирське ЛГ» за період 2018-2020 років**

№ п/п	Структурні підрозділи	2018	2019	2020
1	Богунське лісництво	0,936	0,941	0,987
2	Березівське лісництво	0,899	0,834	0,901
3	Корабельне лісництво	0,784	0,988	0,944
4	Тригирське лісництво	0,955	0,974	0,967
5	Левківське лісництво	0,876	0,937	0,888
6	Пилипівське лісництво	0,945	0,973	0,923
7	Новозаводське лісництво	0,977	0,939	0,911
8	Станишівське лісництво	0,878	0,948	0,706
9	Базовий лісорозсадник	0,947	0,964	0,956
10	Автотранспортний цех	0,877	0,893	0,899
11	Лісопереробний комплекс	0,834	0,902	0,911
	Загалом по підприємству	0,901	0,935	0,908

Найвищих значень узагальнені коефіцієнти рівня охорони праці досягають в Богунському, Тригирському, Пилипівському лісництвах а також у базовому лісорозсаднику. Це свідчить про високий рівень організації робіт з охорони праці в даних структурних підрозділах. Натомість, найнижчі значення коефіцієнтів були розраховані для автотранспортного цеху та лісопереробного

комплексу. Найвірогідніше це пов'язане з тим, що в цих підрозділах зосереджена велика кількість транспортних засобів, виробничого обладнання, які потребують додаткових зусиль для забезпечення нормативного рівня безпеки праці, і цього не завжди вдається досягти.

Аналіз узагальнених коефіцієнтів рівня охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ» виявив тенденцію до їх зростання протягом досліджуваного періоду. Хоча поступового зростання ми не спостерігаємо. Крім того, якщо приймати за необхідне щорічне зростання базового рівня значень коефіцієнту на 5%, то ми бачимо, що такого зростання не відбулось навіть у 2019 році, коли узагальнений коефіцієнт був найвищим за весь період досліджень. Разом з тим, необхідно відмітити, що в усіх структурних підрозділах ДП «Житомирське ЛГ» значення узагальненого коефіцієнту приймають достатньо високі значення протягом досліджуваного періоду.

Отже, проведений аналіз узагальнених коефіцієнтів рівня охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ» за період 2018-2020 років дозволяє стверджувати, що стан охорони праці в лісгоспі знаходиться на високому рівні. При формуванні перспективного плану робіт з охорони праці на подальший період необхідно звернути увагу на першочергові заходи з забезпечення безпеки праці в автотранспортному цеху та лісопереробному комплексі. Це дозволить досягти зростання базового рівня значень узагальненого коефіцієнту рівня охорони праці.

3.5. Організація пожежної охорони та гасіння пожеж на підприємстві

Організація пожежної охорони та гасіння пожеж є важливим напрямом щодо створення безпечних умов праці для працівників лісгоспу. Середній клас пожежної небезпеки по ДП «Житомирське ЛГ» становить 3,10, що є достатньо низьким значенням. Виявлення лісових пожеж та боротьба з ними на території лісгоспу проводиться способом наземної охорони лісів. Протягом особливо небезпечного періоду проводиться авіапатрулювання. Крім того, в 2021 році в лісгоспі створена служба пожежного спостереження за лісовими масивами.

Пожежні спостерігачі щоденно здійснюють відеоспостереження за станом лісових насаджень за допомогою відеокамер, встановлених на вишках компанії мобільного зв'язку «Київстар». Це сучасний та ефективний спосіб пожежного моніторингу лісових масивів.

З метою вивчення особливостей організації пожежної охорони проведено аналіз плану гасіння лісових пожеж на підприємстві за 2020 рік (табл.3.5.).

Таблиця 3.7.

План протипожежних заходів на 2020 рік по ДП «Житомирське ЛГ»

№	Протипожежні заходи												Дорожнє будівництво	Дозорна – спостережна служба
	Попереджувальні заходи			Обмежувальні заходи										
Найменування лісництв	Встановлення шлагбаумів, шт.	Встановлення попереджувальних плантів, П.кв.	Організація відпочинку і	Влаштування мінералізованих смуг, I – II кв.		Догляд за мін смугами, II, III, IV кв. (місяці)						Ремонт доріг	Наймання тимчасових пожежних сторожів налі сезон	
	Квітень	Квітень	Квітень	Березень	Квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень			
Богунське	6	17	3	10	19	10	19	10	19	10	19	1	1	
Березівське	4	13	3	12	12	12	12	12	12	12	12	1	1	
Корабельне	5	15	3	12	13	12	13	12	13	12	13	1	1	
Левківське	5	15	3	12	13	12	13	12	13	12	13	1	1	
Новозаводське	5	15	2	12	13	12	13	12	13	12	13	1	1	
Станишівське	5	14	2	11	13	11	11	12	13	12	11	1	1	
Пилипівське	4	14	2	11	11	12	13	10	11	11	11	1	1	
Тригірське	5	15	3	10	12	12	11	11	11	13	12	1	1	
Всього	39	118	21	90	106	93	102	91	105	94	104	8	8	

Даний план розробляється на основі поданих організаційних планів лісництв по адміністративному району. План узгоджується з пожежниками району і затверджується головами райдержадміністрації. З пожежною службою узгоджується інструкція взаємодії при пожежі.

План протипожежних заходів на 2020 рік по Житомирському держлісгоспу включає в себе попереджувальні заходи, обмежувальні заходи а також дорожнє будівництво і наймання сезонних спостережних служб. Обмежувальні заходи: встановлення шлагбаумів, попереджувальних шлангів та знаків, а також облаштування місць відпочинку та куріння, щоб уникнути випадкових підпалів і пожеж в лісі. Обмежувальні заходи такі як: встановлення мінералізованих смуг та догляд за ними. Дорожнє будівництво також має важливе значення. Адже від стану доріг залежить оперативність роботи пожежних служб, швидкість їх прибуття на місце подій, а також зручність розташування техніки для забезпечення швидкої роботи пожежників. Тому, стан доріг постійно перевіряється та здійснюється ремонт доріг, якщо в цьому є необхідність. Також один із обмежувальних заходів є наймання сезонних служб охорони та спостереження. Якщо гасіння пожежі займає декілька днів чи більше, то чергові контролюють розповсюдження полум'я, на період відпочинку робітників у спеціально відведених місцях відпочинку.

Отже, робота з пожежної профілактики та гасіння пожеж в ДП «Житомирське ЛГ» проводиться на належному рівні з виконанням всіх запроектованих заходів протипожежного впорядкування території лісгоспу.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Починаючи з 2018 року, на підприємствах лісової галузі формується система управління охороною праці та ризиками, що ґрунтується на ризик-орієнтованому підході.
2. Господарська діяльність ДП «Житомирське ЛГ» характеризується різноманітністю та складністю.
3. В лісгоспі створена ефективна система управління охороною праці та ризиками.
4. ДП «Житомирське ЛГ» при вирішенні питань з охорони праці використовує всі необхідні нормативні акти.
5. В роботі з організації охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ» приймають участь керівники всіх виробничих підрозділів, а не тільки директор та інженер з охорони праці.
6. Фактичні витрати на охорону праці в ДП «Житомирське ЛГ» в декілька разів переважають нормований Законом України «Про охорону праці» рівень фінансування охорони праці.
7. В період 2018-2020 років в ДП «Житомирське ЛГ» фінансування заходів з охорони праці здійснювалось належним чином, відповідно до Закону України «Про охорону праці».
8. В усіх структурних підрозділах ДП «Житомирське ЛГ» значення узагальненого коефіцієнту приймають достатньо високі значення протягом досліджуваного періоду, що свідчить про задовільний стан охорони праці.
9. Фактична наявність на підприємстві засобів індивідуального захисту в повній мірі відповідає існуючим нормам.
10. Лісгосподарська техніка знаходиться в задовільному стані, і повністю придатна для різних видів робіт, а також не є потенційно небезпечною для працюючих на ній робітників.
11. Підприємство намагається кожного року оновлювати і купувати нові одиниці техніки.

12. Потужність автомобільних агрегатів відповідає роботам, для яких вони призначені, а також забезпечує якісну та високопродуктивну роботу в лісозаготівельній справі.

Крім того для покращення стану охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ» необхідно виконувати наступні практичні рекомендації:

1. Дотримуватися нормативних документів щодо охорони праці.
2. З метою створення відповідних нешкідливих нормативних умов праці для всіх працівників необхідно організувати належним чином роботу з охорони праці як на рівні лісгоспу в цілому, так і в окремих структурних підрозділах.
3. Збільшити фінансування охорони праці.
4. Провести атестацію робочих місць у всіх виробничих підрозділах підприємства.
5. Постійно підвищувати рівень охорони праці.
6. Постійно проводити оновлення лісозаготівельної та деревопереробної техніки.
7. При формуванні перспективного плану робіт з охорони праці на подальший період необхідно звернути увагу на першочергові заходи з забезпечення безпеки праці в автотранспортному цеху та лісопереробному комплексі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вовк Ю. Я. Охорона праці в галузі. Навчальний посібник / Ю. Я. Вовк, І. П. Вовк Тернопіль: ФОП Паляниця В.А. 2015. 172 с.
2. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. К.: Каравела, 2004. 408 с.
3. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості на небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.04.2014 № 248. Джерело інформації: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14#Text>
4. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. Посіб. К.: Знання, 2007. 367 с.
5. Державна служба України з питань праці. Джерело інформації. URL:<http://dsp.gov.ua/>
6. Державне агентство лісових ресурсів України. Джерело інформації: URL: <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index>
7. Довідник з управління охороною праці для керівників підприємств і організацій. К.: Основа, 2003. 308 с.
8. Документація з охорони праці та пожежної безпеки: Рекомендації / За редакцією Д.В. Зеркалова. К.: Основа, 2008. 28 с.
9. ДП «Житомирське ЛГ» офіційний веб-сайт. URL: <https://ztlis.com.ua/golovna.html>.
10. ДСТУ ОHSAS 18001:2010 Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги. URL: https://dnaop.com/html/34112/doc%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_OHSAS_18001_2010.
11. Зеркалов Д.В. Настанова з систем управління охороною праці. МОП-СУОП 2001. ILO-OSH 2001. Охорона праці: Науково-виробничий щомісячний журнал, 2008, № 5, с. 2-12.

- 12.Зеркалов Д.В. Стан безпеки праці в світі. Охорона праці: Науково-виробничий щомісячний журнал, 2008, № 11, с. 31-33.
- 13.Кодекс законів про працю України. К.: Юрінком Інтер, 1998. 1040 с.
- 14.Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 02. 10. 2012 р. № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
- 15.Ковтун Т.І., Олійник Є.О. Рівень виробничого травматизму на лісогосподарських підприємствах України. *Сучасні проблеми лісового господарства та екології. Шляхи вирішення*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Житомир, 7-8 жовтня 2021 р. Житомир, 2021. С.
- 16.Ковтун Т.І., Олійник Є.О. Фінансування комплексних заходів щодо встановлення нормативних умов праці в ДП «Житомирське ЛГ» *Ліс, наука, молодь*: матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Житомир, 24 листопада 2021 р. Житомир, 2021. С. 109-110.
- 17.Ковтун Т. І. Буднік М. В. Стан умов та безпеки праці в ДП «Пулинський лісгосп АПК» *Ліс, наука, молодь*: VII Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, магістрів, аспірантів і молодих учених, м. Житомир, 20 листопада 2019 р. Житомир, С.104-105.
- 18.Ковтун Т.І., Буднік М.В. Аналіз фінансування заходів з охорони праці в ДП «Пулинський лісгосп АПК»: *Еко – читання: конференція молодих науковців, студентів та учнів*, м. Житомир, жовтень 2019р. Житомир: Вид-во «Житомирський національний агроекологічний університет», С. 57-59.
- 19.Конституція України (дата оновлення 21.02.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 28.09.2019).
- 20.Кузнецов В.І. Охорона праці на підприємстві. Х.: Фактор, 2005.-428 с.
- 21.Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-

- VII від 19.10.73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_042 (дата звернення 28.09.2019).
22. Норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту для працівників деревообробної промисловості. URL: <http://sop.lutsk.ua/npraor-20-0-3-10-05/>
23. Олійник Є.О. Аналіз стану охорони праці в ДП «Житомирське ЛГ». *Екологія. Наука. Практика – 2021: матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Житомир, 21 травня 2021 р. Житомир, 2021. С. 95-96 .
24. Основи охорони праці / За ред. Гандзюка М.П., Купчика М.П К.: Основа, 2000.- 416 с.
25. Охорона праці в Україні. Нормативні документи.- К.:КНТ, 2004.-440 с.
26. Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок. К.: Укрархбудінформ, 2001.- 118с.
27. Правила охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості затв. Наказ Держнаглядохоронпраці України №119 від 13.07.2005 р.
28. Правила пожежної безпеки в лісах України: затв. Наказом Держкомлісгоспу України від 27.12.2004 N 278 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0328-05>
29. Правила пожежної безпеки в Україні: затв. наказом МВС України від 30.12.2014 № 1417. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15>.
30. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.08.2021р. №1105 URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/laws/87.html>
31. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694 –X –II. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> .
32. Про схвалення Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 989. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2018-%D1%80> (дата звернення 15.10.2019).

- 33.Протоєрейський О. С, Запорожець О. І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. 268 с.
- 34.Рожков А.П. Пожежна безпека на виробництві. К.,1997.
- 35.Рожков А.П. Пожежна безпека: Навчальний посібник. Київ: Пожінформтехніка, 1999. 256 с.
- 36.Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. 4-те вид., допов. і перероб. К.: Університет «Україна», 2009. 295 с.
- 37.Система стандартів безпеки праці. М.: Изд-во стандартів , 1975-1989.
38. Типове положення про службу охорони праці від 15.11.2004 N 255 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04#Text>
- 39.Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге вид., допов. і перероб. К.: Основа, 2006. 444 с.
- 40.Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. К.: Знання, 2010. 167 с. + компакт-диск.
- 41.Фонд соціального страхування України. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index>.